

Қазақ Ұлттық Аграрлық Университеті

Биологиялық қауіпсіздік кафедрасы
Паразитология және жануарлардың
инвазиялық аурулары

Эуритремоз

Орындаған: Жарылқасын Ж.Ж.

ВМ – 401 гр.

Тексерген: б.ғ.д.,қ.п.м.а. Ахметова Г.Д.

Жоспар:

- Кіріспе.
- Негізгі бөлім:
 - 1) *Эуритремоз ауруына сипаттама.*
 - 2) *Қоздырушысы. Жіктелуі. Орналасатын жері.*
 - 3) *Даму айналымы. Индеттанулық деректер.*
 - 4) *Клиникалық белгілері. Емі. Алдын алу шаралары.*
- Қорытынды.
- Пайдаланылған әдебиеттер.

Эуритремоз

- Эуритремоз - қой мен ешкі, мүйізді ірі қара мал, түйе, бұғы және басқа да көптеген мал түрінің ұйқы бездерінің зақымдануымен, ас қорыту жүйесінің бұзылуымен, малдың өте қатты арықтауымен сипатталатын гельминтоз, яғни трематодоз ауруы.

Жіктелуі:

- Тұқымдасы: Dicrocoeliidae
- Туысы: Eurytrema
- Түрі: E. Pancreaticum

- Морфологиясы: Эуритреманың денесі ашық қызыл түсті, ұзындығы 13-18 мм, ені 5-8 мм. Сопақша келген құрт, дене бітімі сәл жуандау. Дөңгеленген ауыз емізігі құрсақ сорғышынан екі есе үлкен және денесінің сыртына шығыңқырап тұрады. Шеттері иректелген екі ені көбіне сорғыштың екі жақ қапталында орналасқан, ал ұрғашы жыныс мүшелері орта шеніне орныққан.

- Эуритрема жұмыртқасы – майда (0,36-0,44 мм), қою-қоңыр түсті, ішінде жетілген ұрығы – мирацидий бар, бір шетінде қақпақшасы, екінші шетінде денешесі бар. Оны дикроцелий жұмыртқасынан ажырата білу керек, себебі олар бір-біріне өте ұқсас келеді.

-
- Биологиясы: Биогельминт, триксендық сорғыш құрт, үш иесі болу керек, үш иесінің қатынасуымен өсіп жетіледі.
 - Ақтық иесі - қой, ешкі, ірі қара, түйе, бұғы т.б. Тоғышар олардың ұйқы безінде мекендейді.
 - Аралық иесі - құрлық *Bradibenidae* тұқымдас ұлулар.
 - Қосымша иесі - шегірткелер *Cephales*, *Oecanthus*, *Conocerphales* деген туыстардан.
 - Мал нәжісімен құрттың жұмыртқасы сыртқа шығады. Оларды ұлулар жұтады. Аралық иесінің денесінде мирацидийден спороцисталар, редиялар және церкарийлер дамиды. Сыртқы ортаға ұлудың тыныс жолы арқылы шыққан церкарийлерді қосымша аралық иелері - шегірткелер жұтып қояды. Олардың денесінде екі айдай мерзімде залалдандырғыш балаң сатысы - метацеркарийлер пайда болады. Мал шөппен қоса осындай шегірткелерді жеп қойған кезде мал эуритремозға шалдығады.

Эпизоотологиялық деректер

- Эуритремоз аралық және қосымша иелер қатар кездесетін аймақтарда ғана тараған. Қазақстанда оңтүстік, оңтүстік-шығыста, яғни Алматы, Жамбыл, Оңтүстік Қазақстан облыстарында кең тараған, әсіресе таулы және тау бөктеріндегі ауылдарда жиі байқалады. Жоғарыда аталған малдың ішінде әсіресе мүйізді ірі қара жиірек осы ауруға шалдығады. Бұл дерт барлық жастағы түлікте кездеседі, бірақ эуритремалар мал денесінде бірнеше жыл тіршілік ететін болғандықтан, оның саны жыл сайын күрт көбейіп отырады. Мал эуритремозға жайылым маусымында негізінен алғанда жаз және күз айларында шалдығады, қыста бұл аурудан шығын байқалады.
-

Клиникалық белгілері

- Ұйқы безінің қызметінің бұзылуына байланысты эуриремозға шалдыққан малдың ас қорыту жүйесінің қызметі, әр түрлі зат алмасу процестері нашарлайды. Сырт белгілері айқын емес, дерт созылмалы түрде өтеді. Мал арықтайды, іші өтеді, денесінде ісік пайда болады. Қатты арықтағандықтан (кахексиядан) кейде мал өледі.
-

Зертханалық әдістер.

- Малдың нәжісін гельминтоовоскопиялық әдістермен тексеріп, эуритреманың жұмыртқасын тапса ауру анықталады.
- Қолданылатын зертханалық әдістер:
 - 1. Шөгеру (тұндыру) әдісі.
 - 2. Демидовтың әдісі.
 - 3. Вишняускастың әдісі.

Өлекседегі өзгерістер.

- Зақымдалған ұйқы бездің көлемі сәл ұлғайған. Оны тіліп жібергенде, ішінен көптеген ақ-қызыл түсті тоғышарлар көзге шалынады. Өлексе арық, ісіңкі болады.
-

Емі:

- Эуритремозға шалдыққан малды емдеу мәселесі әзір толық шешілген жоқ. Қолданатын дәрілер:
- 1. Гексахлорпаракилол – 0,5 г/кг есебінде 2-3 қайтара, жемге қосып әр малға жеке-кей немесе топтау әдісімен береді.
- Алдын - ала сақтандыру шаралары: Дикроцелиоз инвазияларына қарсы қолданылатын шараларға ұқсас.

Қорытынды.

- Ауруды қоздырушы таратушылар негізінен аңдар болады. Үй жануарлар бұл гельминтоздың эпизоотологиясында аса көп роль атқармайды. Кеміргіштердің арасынан ауру барлық маусымда да байқалады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

- Әміреев С.Ә., Темірбеков Ж.Т. Эпидемиология. Жалпы эпидемиология. 1 том. Алматы, Жоғары аттестациялық комиссияның баспа орталығы, 2000.
- Бөлекбаева А.Т. инвазиялық аурулар. Астана, 2003.
- Дүйсембаев С.Т. Мал гельминтоздарындағы малдәрігерлік санитарлық сараптау. Семей, 2001.
- Ерболатов Қ.М. Мал гельминтоздары. Алматы, Қайнар, 1966.
- Сабаншиев М.С., Сүлейменов Т.Т., Қарамендин Ө.С., Шабдарбаева Г.С., Жантөре М.Қ. Паразитология және жануарлардың инвазиялық аурулары. Алматы, ҚазҰлтАграрлық университет, 2003.